

KNAB
GADA
PĀRSKATS
2023

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka uzruna

2023. gads ir zīmīgs ar valstiski svarīga politikas plānošanas dokumenta – Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2023.–2025. gadam – stāšanās spēkā. Plāna virsmērķis ir nodrošināt jebkuras institūcijas vai organizācijas uzticamu darbību, ievērojot institūciju labas pārvaldības un cilvēkresursu efektīvas vadības principu. Šis bija arī pirmais Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – Birojs) jaunās darbības stratēģijas gads, un šajā dokumentā definētas Biroja prioritātes, mērķi un uzdevumi četrgadei.

Ievērojot Biroja darbības stratēģijā noteikto, reaģējot uz norisēm publiskajā telpā, kā arī pateicoties sabiedrības gatavībai iesaistīties korupcijas izskaušanā, 2023. gadā Birojs uzsāka 36 kriminālprocesus. Savukārt kriminālvajāšanas uzsākšanai prokuratūras iestādēm Birojs nosūtīja 18 kriminālprocesus. Vairāk nekā puse kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu uzsākti pārskata gadā, un tas norāda uz Biroja spējām efektīvi un savlaicīgi izmeklēt iespējamus koruptīvos noziedzīgus nodarījumus. Diemžēl aizvien saglabājas negatīva tendence juridiskām personām iesaistīties krimināli sodāmās darbībās, lai gūtu pašlabumu. 2023. gadā prokuratūras iestādēm lūgts turpināt piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu septiņām juridiskajām personām.

Jēkabs Straume
*Korupcijas novēršanas un
apkarošanas biroja priekšnieks*

2023. gadā Birojs uzsāka kriminālprocesu, kurā konstatēta ārvalstu amatpersonu kukuļošana publisko iepirkumu jomā. Latvijā tas ir piektais Biroja identificētais ārvalstu amatpersonu kukuļošanas gadījums. Biroja uzsāktajos kriminālprocesos par noziedzīgi iegūtu mantu atzīti finanšu līdzekļi 2,87 milj. *euro* vērtībā, kas konfiscēti un ieskaitīti valsts budžetā, kā arī arestēti finanšu līdzekļi 1,99 milj. *euro* vērtībā.

Sabiedrības atbalsts cīņā ar korupciju ir ļoti svarīgs, turklāt pēdējo gadu laikā pieaug iedzīvotāju gatavība vērsties pret korupciju, sadarbojoties ar Biroju anonīmi. To apliecina gan Biroja 2023. gadā īstenotās sabiedriskās domas aptaujas rezultāti, gan arī saņemto anonīmo ziņojumu skaits. Statistika un pieredze

apliecina, ka Birojs pieņēmis pareizu lēmumu, attīstot jaunu ziņošanas kanālu. Birojs izveidoja jaunu tiešsaistes ziņošanas platformu un tās mobilo lietotni “Ziņo KNAB!”, kurā var ziņot gan anonīmi, gan sevi identificējot, kā arī atbilstoši Trauksmes cēlēja likumam iesniegt trauksmes cēlēja ziņojumu.

Lai iepazīstinātu ar jauno ziņošanas kanālu un mudinātu iedzīvotājus un uzņēmējus neklusēt par iespējamu korupciju, Birojs rīkoja plašu sabiedrības informēšanas kampaņu “KORUPCIJA SMACĒ! Ziņo KNAB lietotnē”. Gan ziņošanas platforma, gan sabiedrības informēšanas kampaņa īstenota ar Eiropas Ekonomikas zonas granta atbalstu.

Biroja kā pretkorupcijas institūcijas struktūra, funkcijas un darbība atzinīgi novērtēta Eiropas Komisijas publiskotajā labās prakses

rokasgrāmatā cīņai pret korupciju. Eiropas Komisija uzsvērusi Biroja sekmīgi īstenotos pasākumus, lai ieviestu starptautisko organizāciju sniegtās rekomendācijas korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā. Savukārt citā Eiropas Komisijas publiskotajā ziņojumā par tiesiskumu atzinīgi novērtētas Biroja veiktās darbības pretkorupcijas politikas plānošanas jomā, korupcijas mazināšanā un starpinstucionālās sadarbības stiprināšanā.

Starptautiskās organizācijas un eksperti atzinīgi vērtē Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbu, par ko esmu pateicīgs kolēģiem, sadarbības partneriem un sabiedrībai. Turpinām stiprināt un attīstīt sadarbību, lai arvien stingrāk un efektīvāk vērstos pret korupciju.

Gods pār varu!

2023. gads skaitļos

36

uzsākti
kriminālprocesi

2,87
milj. *euro*

kriminālprocesos atzīti
par noziedzīgi iegūtu
 mantu, kas konfiscēta
 un ieskaitīta valsts
 budžetā

18

kriminālvajāšanas
uzsākšanai nosūtīti
kriminālprocesi

56

kriminālvajāšanas
uzsākšanai nodotas
fiziskās un juridiskās
personas

273

uzsāktas
administratīvo
pārkāpumu lietas

55 710
euro

piemērotie
administratīvie
sodi

797

tiesību aktu
projektos veikta
korupcijas risku
analīze

79

izglītošanas
pasākumi

8338

izglītošanas pasākumu
dalībnieki

1435

saņemti
ziņojumi

52

saņemti iesniegumi,
kas noformēti kā
trauksmes cēlēju
ziņojumi

SATURA RĀDĪTĀJS

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka uzruna	2
2023. gads skaitļos	4
1. Biroja darbības vispārīgais raksturojums	6
2. Biroja darbības prioritātes	7
3. Biroja darbības rezultāti korupcijas novēršanā	8
3.1. Pretkorupcijas politikas plānošana	8
3.2. Starptautiskā sadarbība	10
3.3. Izglītošana un sabiedrības līdzdalība	12
4. Biroja darbības rezultāti korupcijas apkarošanā	16
4.1. Kriminālprocesuālā izmeklēšana	16
4.2. Valsts amatpersonu darbības kontrole	21
4.3. Politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole	23
5. Personālpolitika un iekšējā kontrole	25
6. Biroja darbības stratēģijas izpilde	26
7. Budžeta līdzekļu izlietojums	33

Biroja darbības vispārīgais raksturojums

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ir tiešās pārvaldes iestāde, kas atrodas Ministru kabineta pārraudzībā un pilda Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktās funkcijas korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, kā arī politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas noteikumu izpildes kontrolē.

Biroja vīzija

Birojs kā vadošā pretkorupcijas iestāde Latvijā veicina tādu sociālu, ekonomisku un tiesisku vidi, kas vērsta uz publiskas personas institūciju rīcību sabiedrības interesēs, nodrošinot, ka katrs indivīds un sabiedrība kopumā uzticas likumdevējam, izpildvarai, tiesu varai, kā arī valsts un pašvaldību institūciju darbam.

Biroja misija

“Mēs vēršamies pret korupciju ar likuma spēku un sabiedrības atbalstu, lai panāktu amatpersonām uzticētās varas godprātīgu izmantošanu valsts un sabiedrības interesēs”

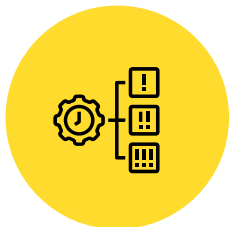

Biroja struktūra

Biroja priekšniekam ir padoti trīs vietnieki:

- vietnieks izmeklēšanas darbību jautājumos, kura pārraudzībā ir Kriminālprocesuālo izmeklēšanu pārvalde (divas Izmeklēšanas nodaļas) un Administratīvi procesuālo izmeklēšanu pārvalde (Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa un Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa);
- vietnieks operatīvo darbību jautājumos, kura pārraudzībā ir Operatīvo darbību pārvalde (divas Operatīvo darbību nodaļas) un Operatīvo darbību atbalsta pārvalde (viena Operatīvo darbību tehniskā atbalsta nodaļa un otra – Operatīvo darbību atbalsta nodaļa);
- vietnieks stratēģijas un politikas plānošanas jautājumos, kura pārraudzībā ir Politikas plānošanas un komunikācijas pārvalde (Politikas plānošanas nodaļa un Komunikācijas nodaļa) un Stratēģijas pārvalde (Stratēģiskās analīzes nodaļa un Taktiskās analīzes nodaļa).

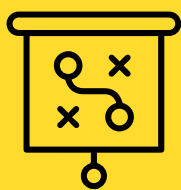
Biroja priekšniekam ir padotas atsevišķas nodaļas (lietvedības, juridiskā, finanšu, nodrošinājuma, iekšējās drošības, personāla vadības un IT nodaļa), kā arī iekšējais auditors un padomnieks.

Biroja darbības prioritātes

Birojs 2023. gadā savu darbību plānoja atbilstoši 2022. gadā izstrādātajai un apstiprinātajai Biroja darbības stratēģijai 2023.–2026. gadam, kurā izvirzītas piecas prioritātes:

1. Mazināt korupcijas riskus publisko iepirkumu un Eiropas Savienības finansēto projektu īstenošanas gaitā, īpaši:
 - a) jomās, kurās īsteno finansiāli apjomīgākos projektus;
 - b) valsts un pašvaldību īstenotajos projektos un izsludinātajos iepirkumos;
 - c) *Rail Baltica* projekta ietvaros.
2. Pilnveidot praksi valsts amatpersonu iespējamās korupcijas rezultātā iegūtu līdzekļu atzīšanai par noziedzīgi iegūtiem un to konfiscēšanu valsts labā.
3. Nodrošināt efektīvu nacionālo pretkorupcijas politiku.
4. Veicināt neiecietību pret korupciju publiskajā un privātajā sektorā.
5. Īstenot digitālo transformāciju.

Biroja stratēģijā noteikti 24 stratēģiskie mērķi, kuru sasniegšanai izvirzīti 57 sasniedzamie rezultāti, no kuriem 19 izvēlēti kā galvenie rezultatīvie rādītāji, un tiem definēta plānotā sasniedzamā vērtība katrā no stratēģijas perioda gadiem.

Biroja darbības rezultāti korupcijas novēršanā

Lai mazinātu korupcijas un interešu konfliktu, kā arī publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas riskus, Birojs izstrādā attīstības plānošanas dokumentu, informatīvo ziņojumu un tiesību aktu projektus, sniedz priekšlikumus atbildīgajām institūcijām par grozījumu nepieciešamību normatīvajos aktos vai jaunu tiesību aktu projektu izstrādi, kā arī koordinē attīstības plānošanas dokumentu izpildi korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā.

Pretkorupcijas politikas plānošana

Pildot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteikto, Birojs pārskata periodā izstrādājis vairākus attīstības plānošanas dokumentus, informatīvos ziņojumus un tiesību aktu projektus.

Ministru kabinets 2023. gada 11. aprīlī apstiprināja Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2023.–2025. gadam (turpmāk – Plāns). Plāns ir politikas plānošanas dokuments, kas ietver Latvijas pretkorupcijas politikas galvenos mērķus, rīcības virzienus, kā arī konkrētus pasākumus un uzdevumus to sasniegšanai. Politikas plānošanas dokumentā kopumā ir 49 pasākumi korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, un tos uzdots īstenot gan Birojam, gan citām institūcijām.

Izpildot vienu no Plāna pasākumiem, Birojs iesniedzis Saeimai priekšlikumu grozījumiem Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā, lai pārskatītu un salāgotu maksimālā soda apmēru par priekšvēlēšanu aģitācijas kārtības pārkāpšanu vai priekšvēlēšanu aģitācijai noteikto ierobežojumu neievērošanu internetā, publiskās vietās, elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, preses izdevumos. Priekšlikums tika atbalstīts un no 2024. gada 1. janvāra juridiskajām personām, t. sk., politiskajām partijām, par priekšvēlēšanu aģitācijas kārtības pārkāpšanu vai noteikto ierobežojumu neievērošanu publiskajās vietās, preses izdevumos, kā arī sociālajos tīklos un citviet internetā maksimālais piemērojamais naudas sods ir 7100 *euro* (iepriekš – 1400 *euro*). Tāpat Birojs sniedza viedokli un priekšlikumus regulējumam, paredzot, ka no 2024. gada 1. janvāra apmaksātajā priekšvēlēšanu aģitācijā jālieto tikai valsts valoda.

2023. gadā, reaģējot uz identificētajām problēmām, turpinājās darbs pie likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” pilnveides. Viens no instrumentiem likumā definētā mērķa sasniegšanai ir valsts amatpersonai noteiktais pienākums iesniegt valsts amatpersonas deklarāciju. Birojs, ņemot vērā likuma mērķi, personas datu aizsardzības regulējuma prasības un sabiedrības intereses, sniedza viedokli un piedalījās diskusijās, kāds būtu samērīgs valsts amatpersonu deklarācijās norādāmās informācijas apjoms, to glabāšanas un publiskās pieejamības termiņš. Biroja ieskatā minētie termiņi būtu piesaistāmi Krimināllikuma XXIV nodaļā “Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā” paredzētajam sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu noilgumam, proti, 15 gadiem. 2024. gadā Birojs sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu turpinās vērtēt valsts amatpersonu deklarācijās iekļaujamās informācijas nepieciešamību un tās publisko pieejamību.

2024. gada 1. jūlijā spēkā stāsies partnerības institūta regulējums. Attiecīgi šajā datumā stāsies spēkā arī izmaiņas likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, nosakot, ka par radnieku likuma izpratnē uzskatāma arī persona, ar kuru ir partnerība. Tāpat diplomātiskās dāvanas valsts, oficiālo un darba vizīšu ietvaros Latvijā vai ārvalstīs būs atļauts pieņemt arī personai, ar kuru ir partnerība. Savukārt valsts amatpersonas deklarācijā valsts amatpersona norādīs arī personas, ar kuru ir partnerība, vārdu un uzvārdu.

Birojs ir iesniedzis izskatīšanai Saeimai arī priekšlikumus noteikt valsts amatpersonai ierobežojumu izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izmeklēšanas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības arī attiecībā uz personām, ar kurām ir šķirta laulība vai izbeigta partnerība divus gadus pēc līgumisko attiecību izbeigšanās. Vienlaikus Saeima jau otrajā lasījumā ir atbalstījusi Biroja priekšlikumu noteikt pienākumu valsts amatpersonai novērst interešu konflikta situācijas arī gadījumā, ja jāveic kāda amata funkcija attiecībā uz komercsabiedrību, kurā tā ir patiesais labuma guvējs.

Birojs un Ģenerālprokuratūra ierosināja, ka būtu nepieciešams grozīt normatīvos aktus, paredzot noteikt atbildību amatpersonām arī par tādām darbībām, kuras publiskā iepirkuma laikā īstenotas konkrēta pretendenta interesēs. Pašlaik Tieslietu ministrijas vadītajā Pastāvīgajā Krimināllikuma darba grupā tiek vērtēts, vai valsts amatpersonu noziedzīgo nodarījumu sastāvos būtu ietverams jauns kvalificējošais apstāklis – atbildība par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu nolūkā iegūt nepamatotas priekšrocības sev vai jebkurai citai personai.

Pārskata periodā Birojs veica iespējamo korupcijas risku analīzi 797 Vienotajā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portālā sākotnējā un atkārtotajā saskaņošanā nodotajos tiesību aktu projektos. Atbilstoši risku analīzē konstatētajam Birojs sniedza 174 atzinumus par ministriju sagatavotajiem tiesību aktu projektiem, izsakot gan konceptuālus, gan redakcionālus iebildumus vai priekšlikumus. Birojs sagatavoja un sniedza viedokli arī par Eiropas Komisijas sagatavotajiem priekšlikumiem direktīvai par korupcijas apkarošanu un regulai par politiskās reklāmas pārredzamību un mērķorientēšanu.

Starptautiskā sadarbība

Pārskata periodā Birojs kā vadošā pretkorupcijas iestāde Latvijā nodrošināja līdzdalību dažādos starptautisko organizāciju pasākumos, kā arī pildīja Eiropas Padomes līguma “Par Pretkorupcijas starpvalstu grupas nodibināšanu” saistības, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos saistības, Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) Pretkorupcijas konvencijas saistības, kā arī līdzdarbojās Eiropas Padomes noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejas *Moneyval* rekomendāciju izpildē un piedalījās aktivitātēs, kas saistītas ar Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības pasākumiem.

2023. gada 12. oktobrī tika izskatīts Latvijas progresa ziņojums par OECD Kukuļošanas apkarošanas darba grupas (turpmāk – Darba grupa) rekomendāciju izpildi. Latvijas pārstāvji informēja par veiktajiem grozījumiem likumā “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”, kas risina ar nodomu saistītus jautājumus lietās par komerciālu uzpirkšanu, kukuļdošanu un prettiesiska labuma došanu, izmantojot starpnieku. OECD tika informēta par virzību Latvijā uzsāktajās krimināllietās par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos, kā arī par progresu cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Darba grupa atzinīgi vērtēja Latvijas paveikto un aicināja turpināt darbu pie kukuļošanas apkarošanas.

Birojs sniedza informāciju Eiropas Komisijai par pretkorupcijas ietvara stiprināšanas progresu 2022. gadā. Eiropas Komisija 2023. gada jūlijā publicēja Tiesiskuma ziņojumu par Eiropas Savienības dalībvalstīm, tostarp par Latviju. Ziņojumā apkopota dalībvalstu informācija par tiesiskuma stiprināšanu tiesu sistēmās, plašsaziņas līdzekļu plurālisma, pretkorupcijas un starpinstitucionālā līdzsvara jomā, kā arī sniegtas rekomendācijas. Tāpat Birojs sagatavoja un koordinēja informācijas sniegšanu OECD Publiskās integritātes indikatoru vērtēšanā. Tie ir indikatori, kas raksturo jautājumus par korupcijas risku novēršanu un integritātes stiprināšanu. Latvija ir iesniegusi informāciju par stratēģiju kvalitāti, politikas veidošanas atbildību un iekšējās kontroles un risku vadības efektivitāti.

Pārskata periodā Biroja pārstāvji bija vieni no ekspertiem, kas vērtēja Serbijas progresu, ieviešot ANO Pretkorupcijas konvencijas (*UNCAC*) otrajā nodaļā paredzētos preventīvos pasākumus, piemēram, pretkorupcijas politikas izstrādi un ieviešanu, valsts amatpersonu interešu konflikta novēršanas jautājumus, politisko partiju finansēšanu.

Sadarbībā ar Tieslietu ministriju un Vācijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības organizāciju Birojs turpināja Eiropas Savienības finansētā mērķsadarbības (*Twinning*) projekta “Godprātīguma veicināšana un korupcijas novēršana Armēnijas publiskajā sektorā” (*Fostering integrity and preventing corruption in the public sector in Armenia*) īstenošanu. Projekta mērķis ir veicināt godprātību un novērst korupciju Armēnijas publiskajā sektorā, un tas tiek īstenots, pieaicinot ekspertus no Latvijas, Vācijas un citām valstīm. Līdz 2024. gada 31. maijam projektā paredzētas vairākas aktivitātes, tostarp mācības, ekspertu misijas, pieredzes apmaiņas vizītes un konsultācijas, kuru pamatā ir dalīšanās Eiropas Savienības labajā praksē.

2023. gadā Birojs turpināja darbu pie Eiropas Savienības Pretkrāpšanas programmā (*EUAF*) atbalstīto triju projektu īstenošanas par kopējo summu 2 122 524 *euro*, lai uzlabotu Biroja materiāltehnisko nodrošinājumu izmeklēšanas, operatīvās darbības un analītisko funkciju veikšanai.

Sadarbībā ar Eiropas Komisiju un tās piesaistītajiem OECD ekspertiem 2023. gadā uzsākts projekts “Korupcijas novēršanas ietvara stiprināšana” Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāta Tehniskā atbalsta instrumenta ietvaros:

1. Aktivitātē ar mērķi pārskatīt likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” regulējumu atbilstoši starptautiskajiem standartiem un labajai praksei notika divas OECD ekspertu klātienes vizītes un tikšanās vairāk nekā 20 nacionālo institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem. OECD eksperti ir sagatavojuši ziņojuma projektu, par kuru Birojs un citas institūcijas sniedza komentārus un precizējumus pilnveidošanai.
2. Aktivitātē, kas paredz izvērtēt pretkorupcijas iekšējās kontroles sistēmas regulējuma kvalitāti un izstrādāt metodoloģiju minēto sistēmu kvalitātes novērtēšanai, darbs uzsākts 2023. gada nogalē.
3. Aktivitātē, kurā paredzēts izstrādāt nacionālo korupcijas risku novērtējuma metodoloģiju un korupcijas latentuma līmeņa novērtēšanas metodoloģiju, Birojs ir sagatavojis atbildes uz ekspertu jautājumiem par Latvijas regulējumu.

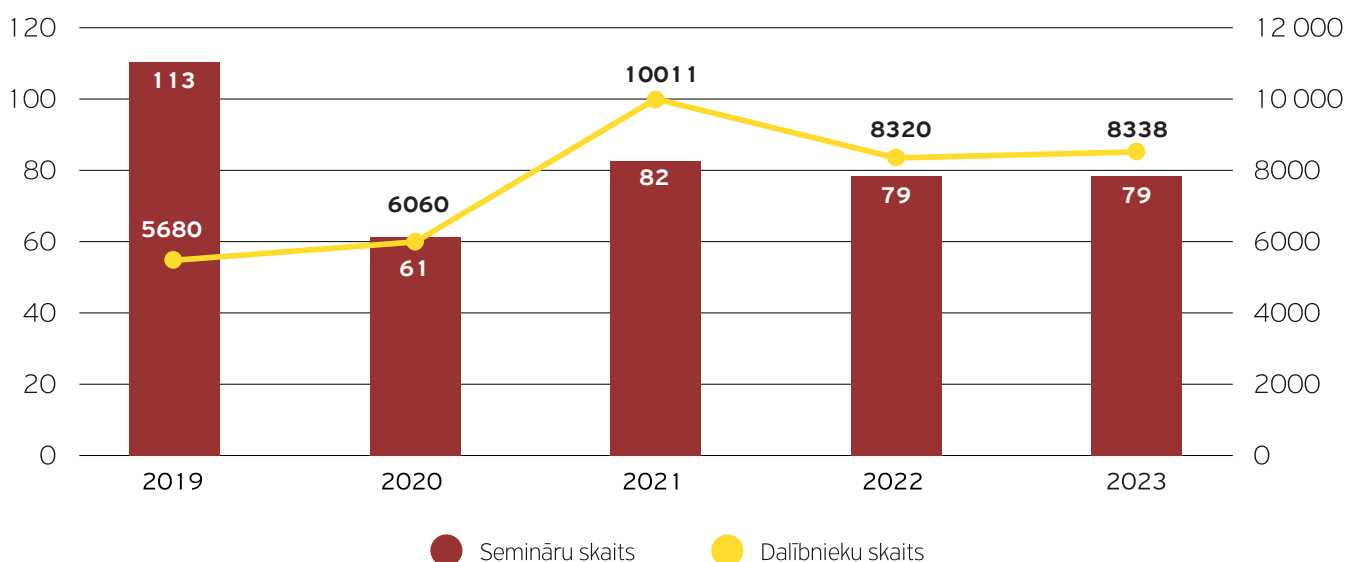

Izglītošana un sabiedrības līdzdalība

Valsts amatpersonu un sabiedrības izglītošana

2023. gadā Biroja amatpersonas organizēja vai piedalījās 79 izglītošanas pasākumos par pretkorupcijas, interešu konflikta novēršanas, publiskās pārvaldes ētikas, iekšējās kontroles korupcijas risku novēršanas un pretkorupcijas pasākumu plānu izstrādes jautājumiem. Kopumā izglītotas 8338 personas. Biroja izglītošanas pasākumu un dalībnieku skaits ir atspoguļots 1. attēlā.

1. attēls. Izglītošanas pasākumu un dalībnieku skaits

Birojs visbiežāk izglītoja valsts amatpersonas par interešu konflikta novēršanu, profesionālo ētiku, korupcijas riskiem un risku mazināšanu, tostarp pretkorupcijas pasākumu plāna izstrādi. Par dažādām tēmām izglītoti arī Saeimas un pašvaldību deputāti, kapitālsabiedrību valžu un padomju locekļi, politiskās amatpersonas, pašvaldību un kapitālsabiedrību darbinieki, iepirkumu komisijas, privātā un nevalstiskā sektora pārstāvji, zvērīnāti advokāti u. c.

2023. gadā novērota salīdzinoši augsta privātā un nevalstiskā sektora pārstāvju interese par iekšējās pretkorupcijas kontroles pasākumu tematu – tās ir vienas no Biroja regulārajām tematiskajām mācībām. Tāpat Birojs turpināja tālākizglītotāju pretkorupcijas jautājumos sagatavošanas programmu, informējot programmas dalībniekus par aktuālajiem tematiem korupcijas novēršanas jomā.

Pārskata periodā Birojs rīkoja vai piedalījās dažādās sabiedrisko attiecību aktivitātēs. Plašākā aktivitāte bija sabiedrības informēšanas kampaņa “KORUPCIJA SMACĒ! Ziņo KNAB lietotnē”, kas īstenota no 8. līdz 29. septembrim ar Eiropas Ekonomikas zonas granta atbalstu. Kampaņas mērķis bija informēt sabiedrību par jauno ziņošanas platformu un tās mobilo lietotni “Ziņo KNAB!”, kā arī veicināt sabiedrības izpratni par ziņošanu un korupcijas postošajām sekām. Kampaņā īstenota plaša reklāmas kampaņa, sagatavots interaktīvs video, kā arī izveidoti informatīvie materiāli par rīcības soļiem gadījumā, ja valsts amatpersona pieprasa kukuli.

Biroja sabiedrības informēšanas kampaņas “KORUPCIJA SMACĒ! Ziņo KNAB lietotnē” atklāšanas pasākums

Biroja un biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” rīkotā Starptautiskajai pretkorupcijas dienai veltītā konference “Korupcija – nacionālās un globālās drošības drauds”

Tāpat 2023. gadā Birojs sadarbībā ar biedrību “Sabiedrība par atklātību – Delna” rīkoja Starptautiskajai pretkorupcijas dienai veltītu pasākumu “Korupcija – nacionālās un globālās drošības drauds”. Konferencē triju paneļdiskusiju laikā pārstāvji no publiskā, privātā un nevalstiskā sektora diskutēja par to, kas jau šodien Latvijā atbildīgajām iestādēm, kā arī privātajam sektoram ir jādara, lai cīņā ar korupciju panāktu būtisku progresu.

Pārskata periodā Biroja pārstāvji piedalījās sarunu festivāla “LAMPA” diskusijā “Iekšējās drošības akadēmija un tās piedāvātās studiju iespējas”, sadarbībā ar pretkrāpšanas kustību “Atkrāpies!” Junior Achievement rīkotajā uzņēmējdarbības konferencē “Uzdrieksties uzvarēt 2023”, kas domāta skolēnu auditorijai, kā arī akcijā “Atpakaļ uz skolu/ Atpakaļ uz universitāti 2023” u. c.

Biroja dalība sarunu festivāla “LAMPA” diskusijā “Iekšējās drošības akadēmija un tās piedāvātās studiju iespējas”

Lai veicinātu dažādu sabiedrības grupu izpratni par korupcijas negatīvo ietekmi, Birojs izstrādāja un iepazīstināja pedagogus ar interaktīvo pretkorupcijas spēli 7.–9. klašu skolēniem un tās metodisko materiālu.

Birojs Eiropas Ekonomikas grantu atbalstītā projekta “Atbalsts trauksmes celšanas sistēmas izveidei Latvijā” ietvaros 2023. gada rudenī īstenoja sabiedriskās domas aptauju. Tās respondenti bija iedzīvotāji un uzņēmēji. Rezultāti liecina, ka 80% iedzīvotāju un 78% uzņēmēju nav gatavi dot kukuli valsts amatpersonai, lai tādā veidā panāktu problēmas risinājumu. Salīdzinājumā ar 2022. gadu iedzīvotāju grupā novērojama negatīva dinamika, bet uzņēmēju grupā – pozitīva. Salīdzinot 2021., 2022. un 2023. gadā veiktās aptaujas, novērojamas nelielas attieksmes izmaiņas abās grupās, taču kopējā negatīvā tendence pret kukuļdošanu ir noturīga.

Sabiedrības gatavība ziņot par korupcijas gadījumiem visu triju gadu robežās ir svārstīga. 2023. gadā samazinājies iedzīvotāju skaits, kas nebūtu gatavi ziņot par korupciju, un palielinājies iedzīvotāju skaits, kas būtu gatavi ziņot tikai anonīmi. Tāpat katru gadu pieaug iedzīvotāju gatavība ziņot par korupciju tieši Birojam.

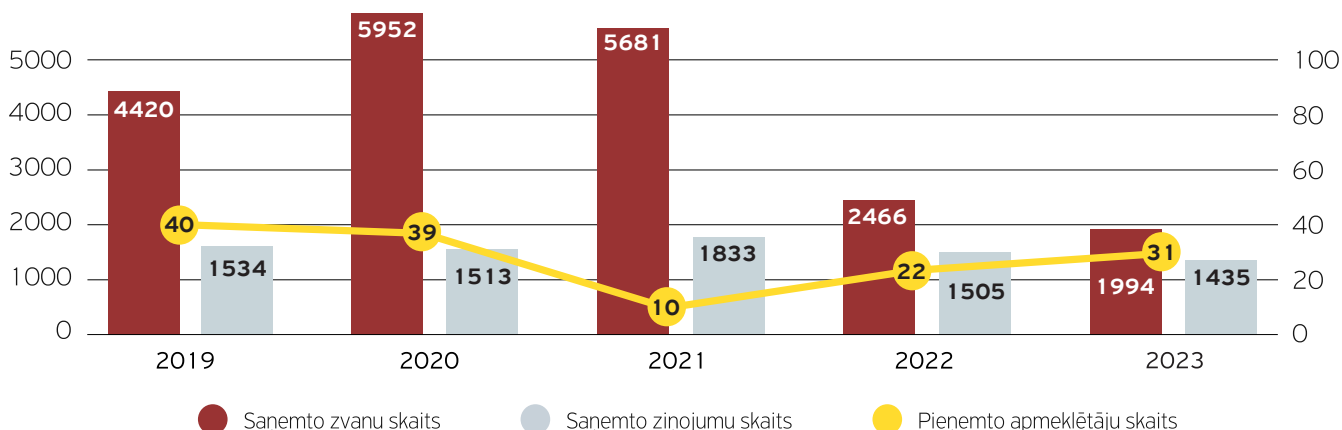

Birojā saņemto zvanu un iesniegumu skaits

Pārskata periodā Biroja lietvedībā kopā saņemti 1435 ziņojumi. No tiem 482 ziņojumi bija no fiziskām personām, 127 ziņojumi no juridiskām personām, 144 ziņojumi no valsts un pašvaldību iestādēm un 682 ziņojumi no anonīmiem iesniedzējiem. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu 2023. gadā samazinājās no fiziskām personām saņemto ziņojumu skaits, bet anonīmo iesniedzēju ziņojumu skaits saglabājās nemainīgs, kas norāda uz iedzīvotāju gatavību ziņot anonīmi.

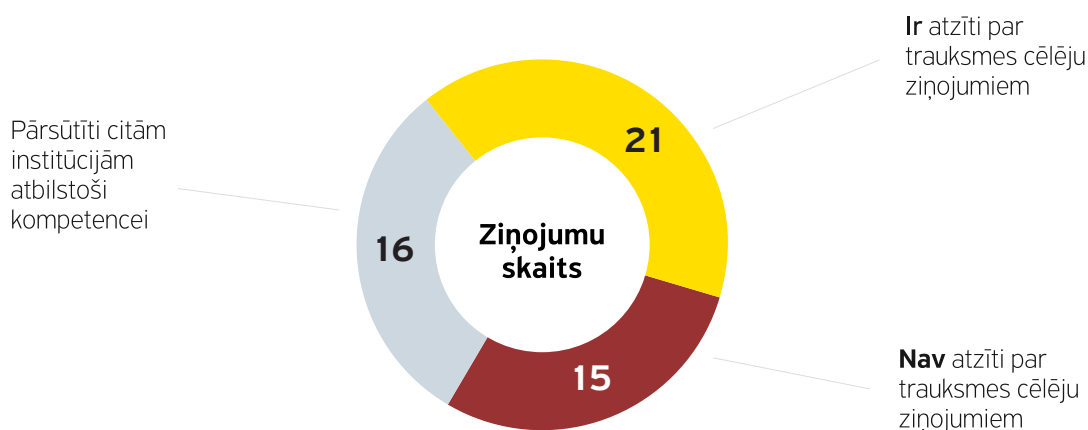
2023. gadā mobilajā lietotnē “Ziņo KNAB!” saņemti 27 ziņojumi. Birojā pieņemts un uzklauss 31 apmeklētājs. Uz tālrunu numuru 67356161 un uzticības tālruni 80002070 saņemti kopumā 1994 zvani. Birojā saņemto iesniegumu un pieņemto apmeklētāju skaits atspoguļots 2. attēlā.

2. attēls. Sabiedrības līdzdalība

Birojs ir viena no kompetentajām iestādēm, kurai trauksmes cēlētis var ziņot par iespējamu noziedzīgu nodarījumu vai likumpārkāpumu. 2023. gadā Birojā saņemti 52 ziņojumi, kas ir aptuveni tikpat (55), cik iepriekšējā pārskata periodā, bet ir dubultojušies par trauksmes cēlēju ziņojumiem atzīto ziņojumu skaits (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Saņemto ziņojumu virzība Trauksmes celšanas likuma izpratnē

Ziņošanas platforma un tās mobilā lietotne “Ziņo KNAB!”

2023. gada septembrī Birojs paplašināja esošos ziņošanas kanālus, izveidojot tiešsaistes ziņošanas platformu un tās mobilās lietotnes versiju “Ziņo KNAB!”. Platforma nodrošina iespēju iesniegt pārkāpuma ziņojumu vai trauksmes cēlēja ziņojumu par jebkuru jau notikušu, pašlaik notiekošu vai plānotu noziedzīgu nodarījumu vai pārkāpumu.

Ziņotājs pēc informācijas iesniegšanas saņem unikālu ziņojuma identifikācijas numuru, lai, veidojot saziņu ar Biroju, var iesniegt papildu vai precizējošu informāciju jau iesniegtajā ziņojumā un saņemt informāciju par šā ziņojuma virzību. Šāda iespēja ir nodrošināta gan sevi identificējušajiem, gan anonīmajiem ziņotājiem.

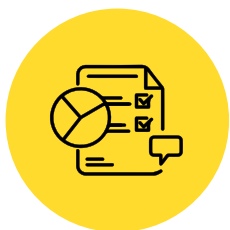
Tiešsaistes ziņošanas platformas adrese ir zino.knab.gov.lv. Bezmaksas mobilā lietotne “Ziņo KNAB!” lejupielādējama gan *App Store*, gan *Google Play*.

KORUPCIJA SMACĒ!
Ziņo KNAB lietotnē

Sabiedriski konsultatīvās padomes darbība

Sabiedriski konsultatīvā padome ir izveidota, lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību korupcijas novēršanas politikas veidošanā, īstenošanā un sabiedrības izglītošanā. Padomes uzdevums ir veicināt Biroja saikni ar sabiedrību, sniedzot rekomendācijas par aktuālajiem jautājumiem.

2023. gadā aizvadītas trīs Sabiedriski konsultatīvās padomes sēdes par dažādiem jautājumiem, tostarp sabiedrības piekļuvi valsts institūciju rīcībā esošajiem datiem un publisko datu pieejamību, padomes iesaisti Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2023.-2025. gadam izpildē, kā arī Biroja sabiedrības informēšanas kampaņu.

Biroja darbības rezultāti korupcijas apkarošanā

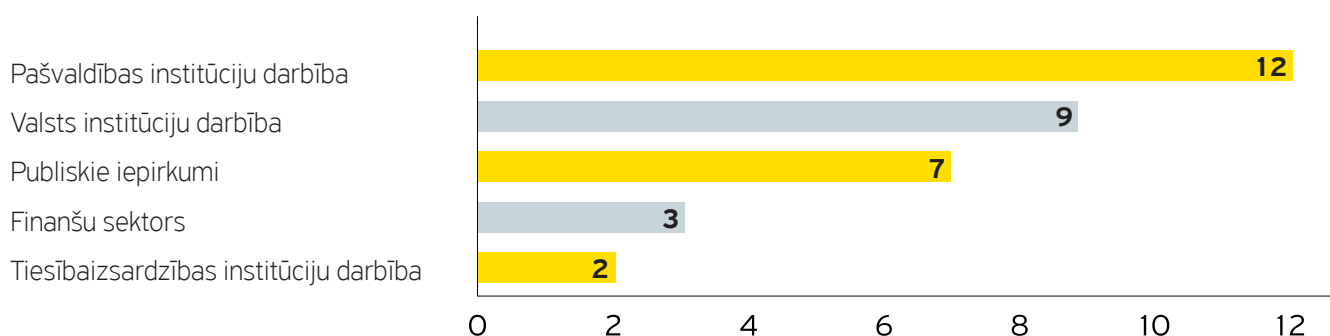
Atbilstoši Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktajam Birojs sauc valsts amatpersonas pie administratīvās atbildības un piemēro sodus par administratīvajiem pārkāpumiem korupcijas novēršanas jomā. Lai apkarotu politisko organizāciju (partiju) nelikumīgu finansēšanu, kā arī noziedzīgus nodarījumus valsts institūciju dienestā, kas saistīti ar korupciju, Birojs veic operatīvo darbību, resoriskās pārbaudes un kriminālprocesuālās darbības, kā arī sniedz palīdzību ārvalstīm procesuālo darbību veikšanā, ja tās ir saistītas ar korupcijas izmeklēšanu.

Kriminālprocesuālā izmeklēšana

Birojs 2023. gadā uzsāka 36 kriminālprocesus, no kuriem 11 uzsākti pēc operatīvās darbības laikā iegūtās informācijas, septiņi izdalīti no lietvedībā esošajiem kriminālprocesiem, trīs uzsākti no Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas sniegtās informācijas un pārējie – no citiem informācijas avotiem. Pārskata periodā izbeigti 12 Biroja lietvedībā esoši kriminālprocesi. Vienu Biroja uzsākto kriminālprocesu pārņemšanai pret fizisko personu kopā ar lietas materiāliem Birojs nodeva Ukrainas Ģenerālprokuratūrai, tādējādi sniedzot ievērojamu atbalstu Ukrainas Pretkorupcijas biroja (NABU) veiktai izmeklēšanai.

2023. gadā tāpat kā iepriekšējos gados visvairāk kriminālprocesu Birojs uzsāka saistībā ar prettiesisku rīcību valsts un pašvaldību institūciju darbībā. Palielinājies uzsākto kriminālprocesu skaits par noziedzīgiem nodarījumiem publiskajos iepirkumos, bet finanšu sektorā ir novērojams samazinājums (skat. 4. attēlu).

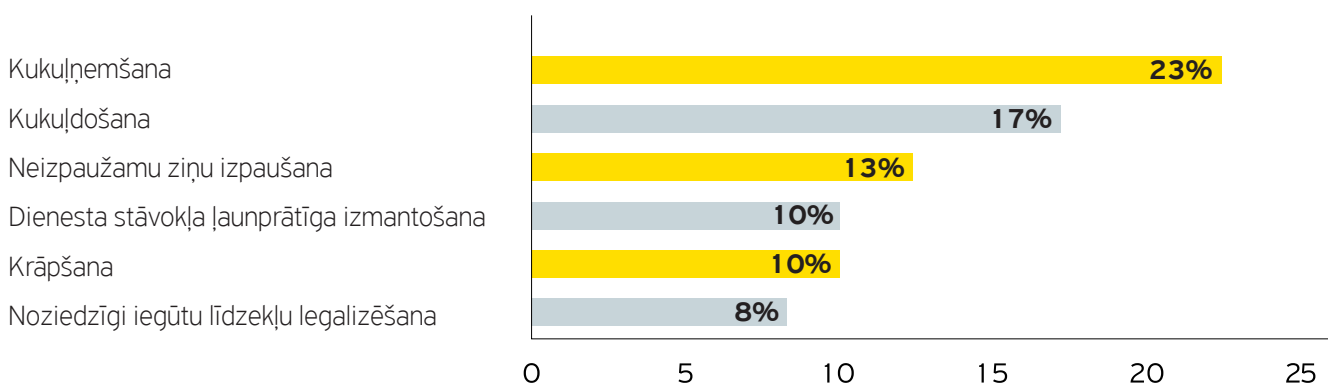
4. attēls. Biežāk uzsākto kriminālprocesu sadalījums pēc jomām

Secināms, ka pēdējos gados saglabājušies augsti riski saistībā ar valsts amatpersonu prettiesisku rīcību ar publiskas personas mantu vai finanšu līdzekļiem. 2023. gadā saglabājās tendence, ka, tuvojoties finanšu tirgus kapitālā remonta noslēgumam, samazinās kriminālprocesu skaits, kas uzsākti pēc Finanšu izlūkošanas dienesta sniegtās informācijas saistībā ar ārvalstu amatpersonu noziedzīgas darbības rezultātā iegūto līdzekļu legalizēšanu.

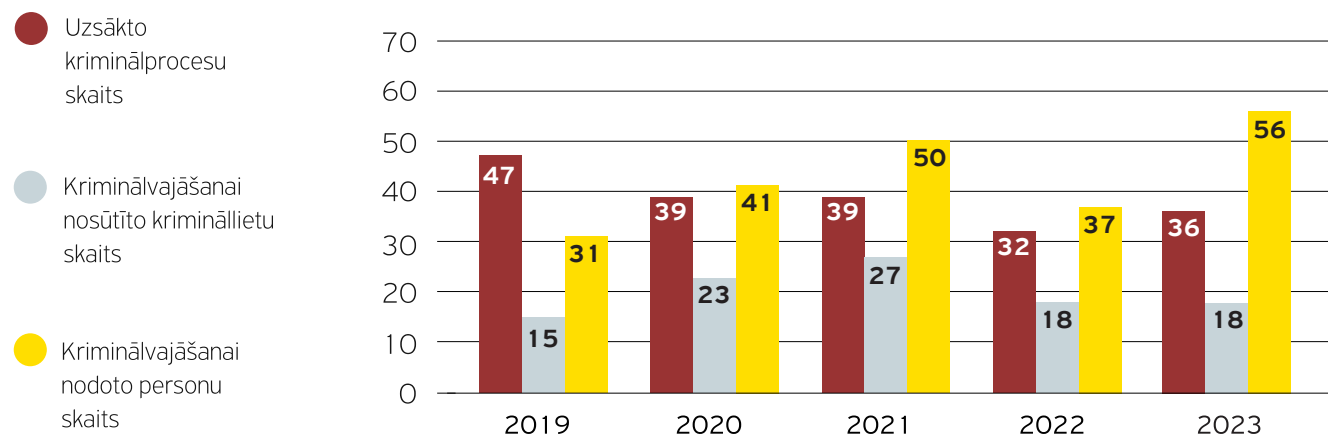
Pārskata periodā visvairāk kriminālprocesu uzsākts par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā kukuļņemšana, kukuļdošana, neizpaužamu ziņu izpaušana, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, krāpšana un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (skat. 5. attēlu).

5. attēls. Uzsāktajos kriminālprocesos reģistrēto noziedzīgo nodarījumu veidi

2023. gadā kriminālvajāšanas uzsākšanai prokuratūras iestādēm Birojs nosūtīja 18 kriminālprocesus, no kuriem divi kriminālprocesi nosūtīti kriminālvajāšanai paātrinātā procesa kārtībā. Kriminālvajāšanas uzsākšanai nodotas lietas pret 49 fiziskām un septiņām juridiskām personām (skat. 6. attēlu).

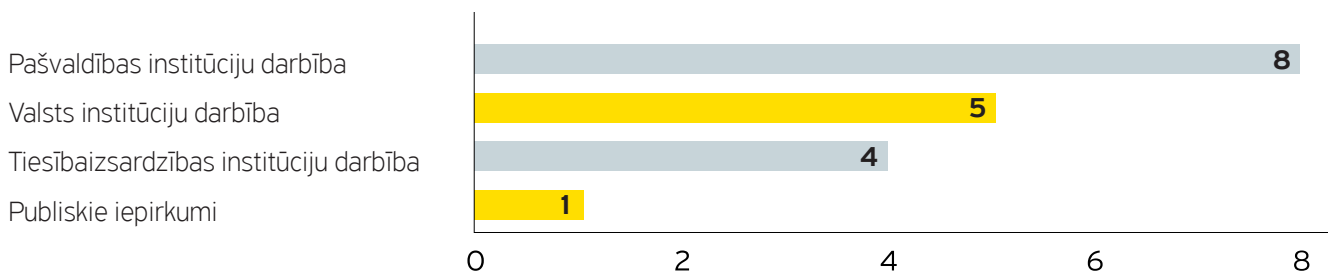
6. attēls. Kriminālprocesu virzība

2023. gadā saglabājusies pēdējos gados novērotā tendence, ka pieaug kriminālvajāšanai (piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai) nodoto juridisko personu skaits. Tas liecina, ka vēl joprojām koruptīvie darījumi, kurus realizē fiziskās personas, notiek juridisko personu interesēs.

Pārskata periodā kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti tādi kriminālprocesi, kuros izmeklēti noziedzīgi nodarījumi pašvaldību, valsts un tiesībsardzības institūciju darbā. Vienā kriminālprocesā konstatētas koruptīvas darbības publisko iepirkumu jomā (skat. 7. attēlu).

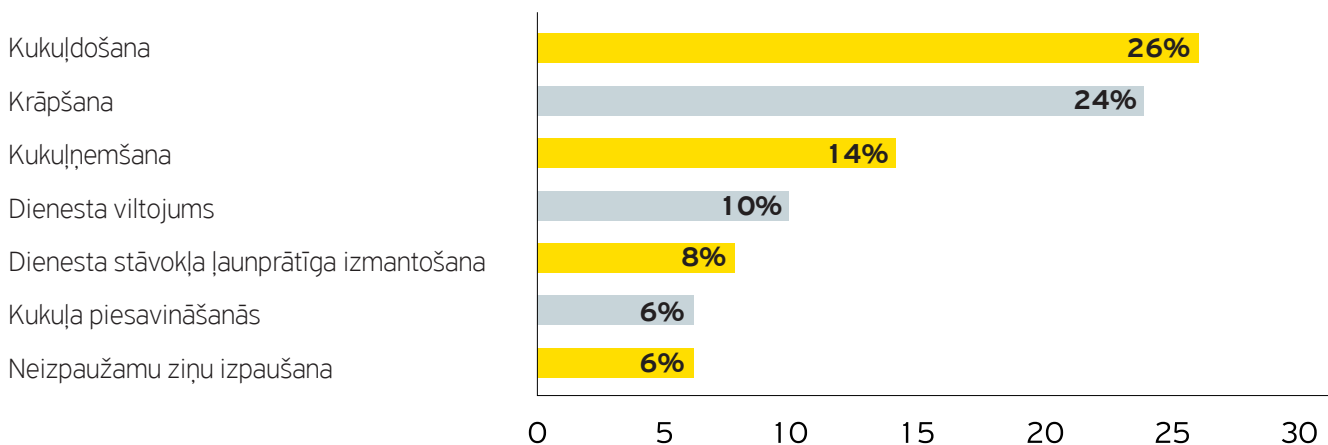
7. attēls. Kriminālvajāšanai nosūtīto kriminālprocesu skaita sadalījums pēc jomām

Vairāk nekā puse (61%) no kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu uzsākti 2023. gadā un 22% – 2022. gadā, kas norāda uz Biroja spējām efektīvi un samērīgā laikposmā veikt izmeklēšanu par iespējamiem koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem. 2023. gadā 11 jeb gandrīz trešdaļa no kopumā uzsāktajiem 36 kriminālprocesi nosūtīti prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai. Četros no tiem prokuratūra turpina pirmstiesas procesu, pieci nosūtīti iztiesāšanai tiesām un divos kriminālprocesos ir sagatavots prokurora priekšraksts par sodu – naudas sods un sabiedriskais darbs. Pārskata periodā kriminālprocesu vidējais izmeklēšanas ilgums Birojā bija četri mēneši.

Visvairāk personu 2023. gadā rosināts saukt pie kriminālatbildības par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā kukuļdošana, krāpšana, kukuļņemšana, dienesta viltojums, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kukuļa piesavināšanās, neizpaužamu ziņu izpaušana u. c. (skat. 8. attēlu).

8. attēls. Kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto noziedzīgu nodarījumu veidi

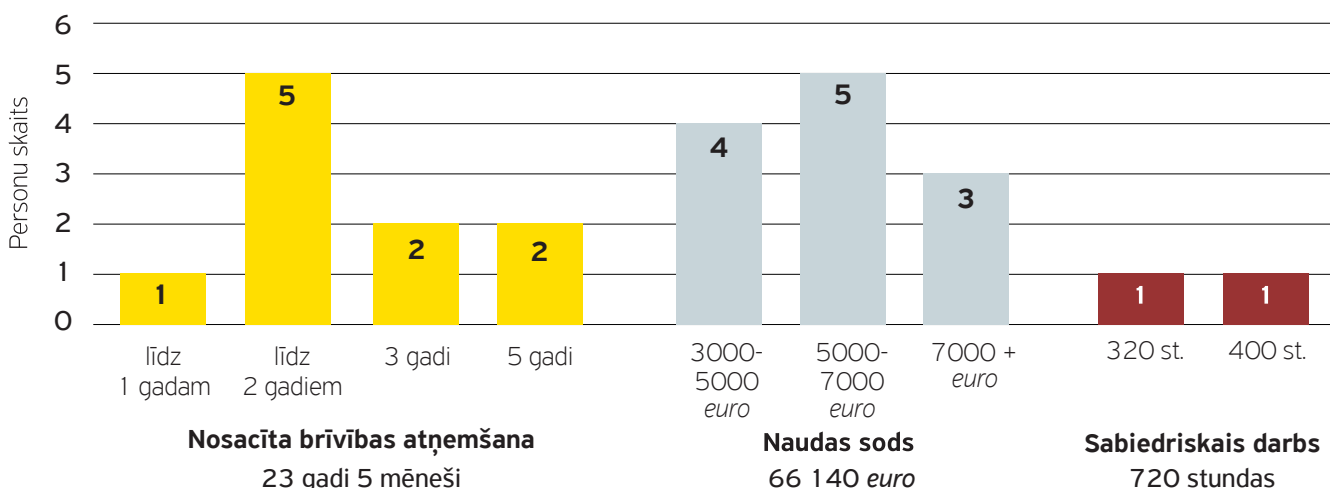

2023. gadā Birojā uzsākti četri procesi par noziedzīgi iegūtu mantu, kuros uzturēti lūgumi atzīt mantu par noziedzīgi iegūtu un konfiscēt valsts labā. Vienā Biroja uzsāktajā kriminālprocesā ar tiesas nolēmumu par noziedzīgi iegūtu mantu atzīti finanšu līdzekļi 2,87 milj. *euro* apmērā, kas konfiscēti un ieskaitīti valsts budžetā. Pārskata periodā Biroja lietvedībā esošajos kriminālprocesos arestēti finanšu līdzekļi 1 993 975 *euro* apmērā, kā arī desmit nekustamie īpašumi un piecas automašīnas.

Pārskata gadā Biroja izmeklētajos un kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītajos kriminālprocesos konstatēta iespējama 13,35 milj. *euro* materiālo zaudējumu radīšana publiskas personas institūcijām un iespējama kukuļu nodošana valsts amatpersonām kopsummā 1 33 985 *euro*.

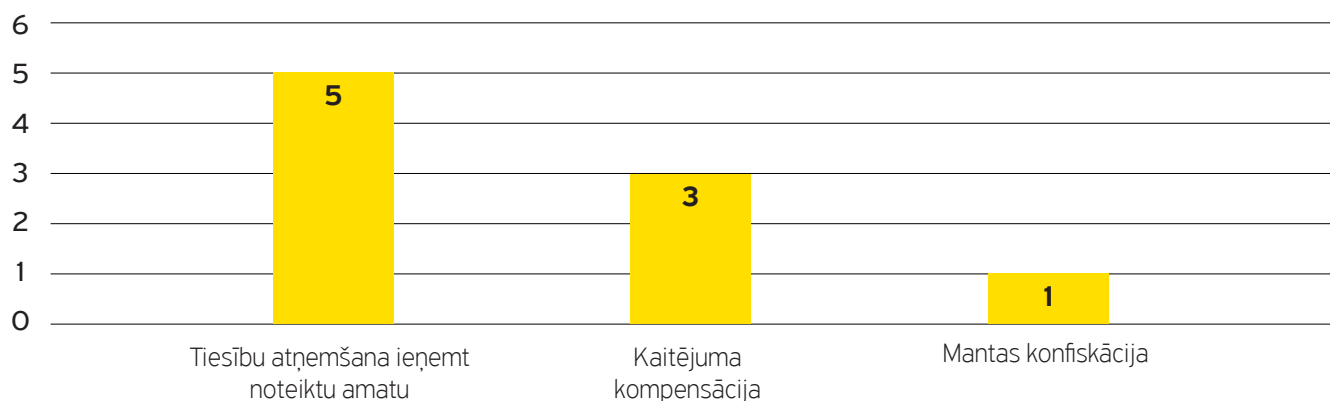
Pārskata periodā iztiesāti 11 Biroja uzsāktie vai izmeklētie kriminālprocesu, kuros četras personas vienojās ar prokuroru par priekšrakstu par sodu, 25 personas notiesātas un viena persona attaisnota. Vienai personai piespriests sods – sabiedriskais darbs, divām juridiskām personām liegts piedalīties valsts vai pašvaldību iepirkumu procedūrā, 12 personām piespriests naudas sods, deviņām personām – brīvības atņemšana nosacīti, un vienai personai – gan brīvības atņemšana, gan sabiedriskais darbs (skat. 9. attēlu).

9. attēls. Notiesātajām personām piespriestie sodi

Papildsodi piespriesti deviņām personām, un visbiežāk piespriestie papildsodi ir tiesību atņemšana ieņemt noteiktus amatus uz noteiktu laiku (skat. 10. attēlu).

10. attēls. Notiesātajām personām piespriestie papildsodi

Iztiesātajos kriminālprocesos visbiežāk piemēroti sodi par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā kukuļdošana, kukuļņemšana, kukuļa piesavināšanās, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, krāpšana, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana u.c.

Pārskata perioda beigās Birojā izmeklēšana turpinās 42 kriminālprocesos, piecos Biroja uzsāktajos vai izmeklētajos kriminālprocesos, kas ir nosūtīti kriminālvajāšanas uzsākšanai, turpinās pirmstiesas izmeklēšana prokuratūrā, savukārt 90 kriminālprocesi pret 209 personām tiek iztiesāti tiesās.

Biroja amatpersonas 2023. gadā izskatīja 233 fizisko un juridisko personu iesniegumus, izvērtējot informāciju par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem. Pārskata periodā uzsāktas 60 resoriskās pārbaudes, un pārbažu rezultātā 51 gadījumā pieņemts lēmums atteikt uzsākt kriminālprocesu. Pārējos gadījumos iesniedzējiem sniegtas atbildes vai iesniegumi pārsūtīti atbilstoši kompetencei.

2023. gadā Birojā izpildei saņemti divi Eiropas izmeklēšanas rīkojumi un 16 ārvalstu tiesiskās palīdzības lūgumi no šādām valstīm: Ukraina, Polija, Moldova un Beļģija. 36 tiesiskās palīdzības lūgumos un Eiropas izmeklēšanas rīkojumos izpilde ir pabeigta.

Lai nodrošinātu pierādījumu iegūšanu un nostiprināšanu Biroja lietvedībā esošajos kriminālprocesos, 2023. gadā Birojs sagatavoja 10 tiesiskās palīdzības lūgumus nosūtīšanai uz ārvalstīm. Lielākā daļa tiesiskās palīdzības lūgumu sagatavoti nosūtīšanai Eiropas Savienības dalībvalstīm, kā arī Ukrainai, Apvienotajai Karalistei, Azerbaidžānai un Amerikas Savienotajām Valstīm.

2023. gadā Biroja pārstāvji iekļauti trīs kriminālprocesu izmeklēšanas grupās, kuras izveidoja Eiropas Prokuratūra, kā arī snieguši atbalstu, veicot nepieciešamās procesuālās darbības Eiropas Prokuratūras uzsāktajos kriminālprocesos.

Pārskata periodā, veicot taktisko analīzi, Birojs ierosināja Finanšu izlūkošanas dienestam sasaukt 20 sadarbības koordinācijas grupas sanāksmes un, iesaistot taktiskās analīzes procesā kredītiestādes, identificēja amatpersonas, kuru darbībā tika saskatītas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Valsts amatpersonu darbības kontrole

Lai nodrošinātu valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, Birojs kontrolē likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpildi, kā arī citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanu.

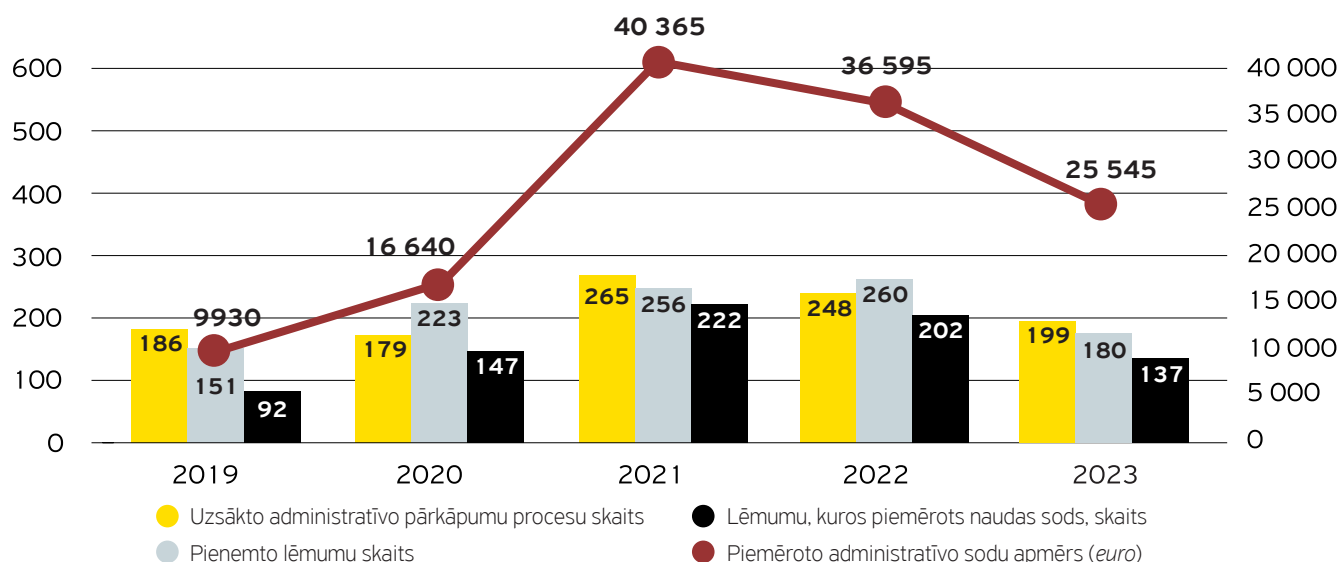
2023. gadā Birojs sniedza 147 rakstiskus un 823 mutiskus skaidrojumus par likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normu piemērošanu, tādējādi veicinot izpratni par valsts amatpersonām noteiktajiem ierobežojumiem, aizliegumiem un pienākumiem.

Pārskata periodā Biroja Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa uzsāka 366 un pabeidza 345 resoriskās pārbaudes, kā arī veica 758 valsts amatpersonu deklarāciju pārbaudes, lai konstatētu, vai valsts amatpersonas ir ievērojušas likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteiktos ierobežojumus, aizliegumus un pienākumus.

Par likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu neievērošanu uzsāktas 199 administratīvo pārkāpumu lietas un pieņemti 80 lēmumi par atteikšanos uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā.

2023. gadā Birojs izskatīja 180 administratīvā pārkāpuma lietas, pieņemot 137 lēmumus par naudas soda piemērošanu kopsummā 25 545 euro. Savukārt, konstatējot administratīvo atbildību izslēdzošus apstākļus, Birojs pieņēma 43 lēmumus, no kuriem 30 lēmumi pieņemti, izsakot valsts amatpersonai aizrādījumu (skat. 11. attēlu).

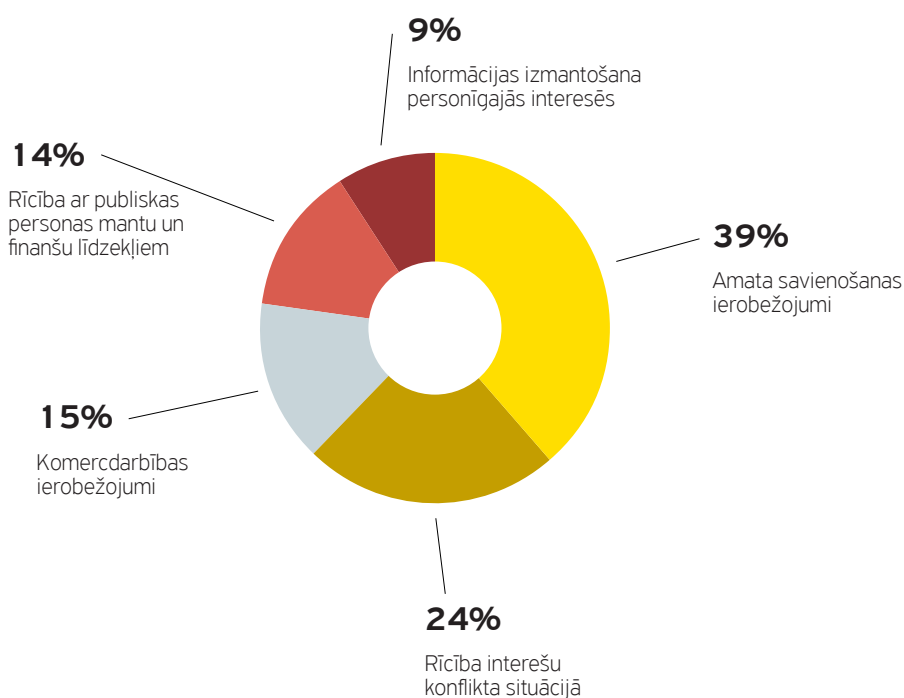
11. attēls. Pieņemto lēmumu skaits un naudas sodu kopējais apmērs

Pamatojoties uz Biroja pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās, 2023. gadā valsts budžetā iemaksāti administratīvie naudas sodi kopsummā 27 226,01 *euro*. Gadījumos, kad pie administratīvās atbildības sauktā persona guvusi ienākumus vai mantiskus labumus, valstij radot mantiskā izteiksmē novērtējamu kaitējumu, Birojs pieņem lēmumu par līdzekļu atlīdzināšanu. Pārskata periodā Birojs pieņēma 18 lēmumus, uzdodot atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus par kopējo summu 65 527,43 *euro*. Savukārt divos gadījumos personas tika atbrīvotas no pienākuma atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus.

2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu, ir pieaudzis pārkāpumu skaits saistībā ar valsts amatpersonas amatu savienošanas ierobežojumiem (39%), saistībā ar rīcību interešu konflikta situācijā (24%), kā arī saistībā ar komercdarbības ierobežojumu neievērošanu (15%). Savukārt kritums novērojams tādos pārkāpumos, kas saistīti ar rīcību ar publiskas personas mantu un finanšu līdzekļiem un ar dienesta pienākumu pildīšanai pieejamās informācijas iegūšanu no datubāzēm un šīs informācijas izmantošanu personīgajām interesēm (skat. 12. attēlu).

12. attēls. Pieņemto lēmumu sadalījums pēc izdarītā pārkāpuma veida

2023. gadā administratīvi sodītās personas apstrīdēja Biroja priekšniekam 11 lēmumus, kurus bija pieņēmušas Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas amatpersonas. Biroja priekšnieks, pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām, pilnībā atcēla divus lēmumus, vienā gadījumā lēmums atcelts pilnībā un pieņemts jauns lēmums, ar kuru konstatēta personas vaina administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, piemērojot sodu, un vienā gadījumā grozīja naudas soda apmēru. Administratīvi sodītās personas trīs gadījumos pārsūdzēja tiesā Biroja priekšnieka pieņemtus lēmumus, un ar tiesas spriedumu viens Biroja priekšnieka pieņemtais lēmums tika atstāts negrozīts, bet divos gadījumos tiesas process vēl nav noslēdzies.

Politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole

Birojs kontrolē politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildi un likumā noteiktajos gadījumos sauc vainīgās personas pie administratīvās atbildības, piemērojot sodu. Birojs apkopo un analizē informāciju par partiju iesniegtajiem gada pārskatiem, konstatētajiem pārkāpumiem to iesniegšanā un par normatīvajos aktos noteikto ierobežojumu neievērošanu. Birojs pirms Saeimas, Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanām kontrolē atbilstoši kompetencei priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu ievērošanu, savukārt pēc vēlēšanām veic politisko organizāciju (partiju) un to apvienību iesniegto vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudi.

Ņemot vērā Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā noteiktos papildu ierobežojumus un nosacījumus attiecībā uz politisko partiju finansējumu individuāli katrai partijai un kopējo partiju saņemto finansējuma apmēru, Birojs publicēja un pārbaudīja informāciju par 1 687 personu veiktajiem ziedojumiem un biedru naudas iemaksām politiskajām partijām kopējā apmērā 435 621,38 *euro*.

Atbilstoši grozījumiem Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā 2023. gadā tika izmaksāts 5 675 351,04 *euro* valsts budžeta finansējums 12 politiskajām partijām vai to apvienībām.

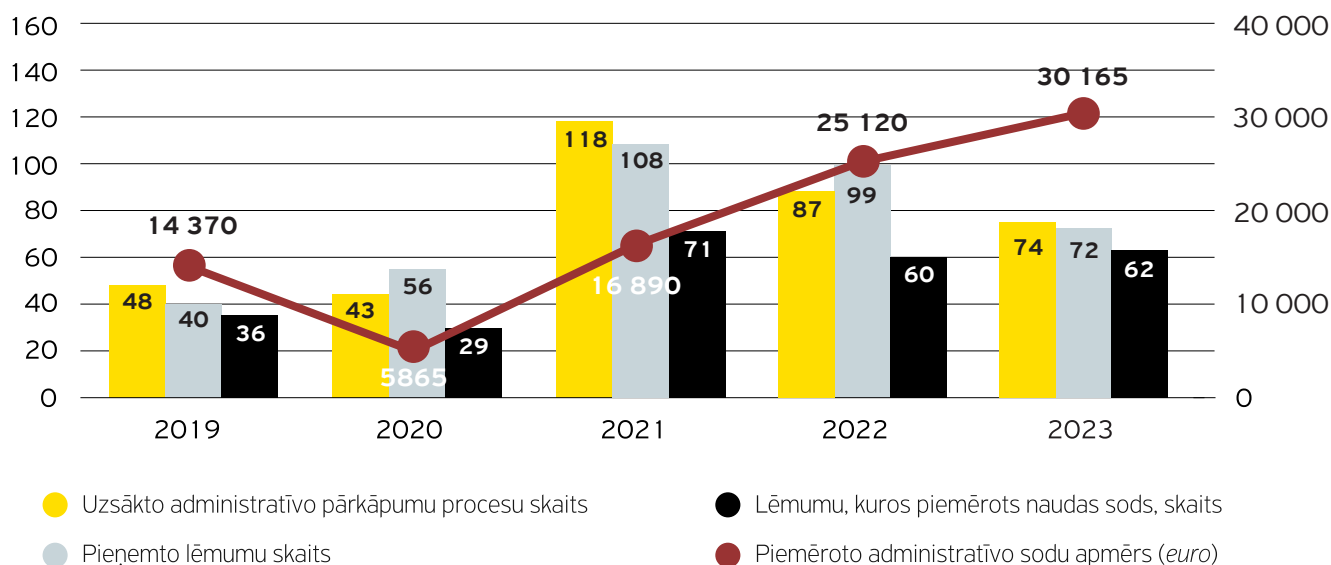
Birojs saņēma un publicēja 61 partijas gada pārskatus un to precizējumus, kā arī uzsāka to pārbaudes. Vienlaikus tika pabeigtas 2021. gada finansējuma un gada pārskatu pārbaudes, kā arī 2022. gada Saeimas vēlēšanu deklarāciju pārbaudes, par kuru rezultātiem informācija apkopota un publicēta Biroja tīmekļa vietnē.

2023. gadā tika organizēti izglītojošie vebināri par gada pārskata aizpildīšanu un valsts budžeta finansējuma izlietojuma jautājumiem, kā arī organizēts vebinārs reklāmas pakalpojumu sniedzējiem par ierobežojumiem pirms gaidāmajām 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Veicot iesniegumu un sūdzību pārbaudes, kas saistītas ar iespējamiem politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas pārkāpumiem, 2023. gadā Birojs uzsāka 16 un līdz gada beigām pabeidza astoņas resoriskās pārbaudes. Tāpat pārskata periodā sniegti 64 skaidrojumi par politisko organizāciju (partiju) finansēšanas jautājumiem un Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā ietverto regulējumu.

Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma un Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma normu pārkāpumiem 2023. gadā Birojs uzsāka 74 administratīvā pārkāpuma lietas pret politiskajām partijām un citām juridiskām un fiziskām personām, pieņemot 72 lēmumus. Pārbaužu rezultātā par konstatētajiem pārkāpumiem partijām un citām juridiskām un fiziskām personām Birojs pieņēma 62 lēmumus administratīvo pārkāpumu lietās par naudas sodu piemērošanu par kopējo summu 30 165 *euro* un pieņēma 13 lēmumus par finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā par kopējo summu 30 043,54 *euro*. Pēdējos piecos gados pieņemtie lēmumi ir atspoguļoti 13. attēlā.

13. attēls. Pieņemto lēmumu skaits un naudas sodu kopējais apmērs

2023. gadā administratīvi sodītās personas piecos gadījumos apstrīdēja Biroja priekšniekam lēmumus, kurus pieņēma Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas amatpersonas. Biroja priekšnieks, pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām, pilnībā atcēla vienu lēmumu un vienā gadījumā grozīja soda mēru. Administratīvi sodītās personas divos gadījumos pārsūdzēja tiesā Biroja priekšnieka pieņemtos lēmumus; šajos gadījumos tiesas process vēl nav noslēdzies.

Pārskata periodā politiskās organizācijas un citas juridiskās un fiziskās personas atbilstoši Biroja pieņemtajiem lēmumiem atmaksājušas valsts budžetā 5304,45 *euro* pretlikumīgi saņemto finansējumu, kā arī brīvprātīgi valsts budžetā atmaksājušas finanšu līdzekļus 12 991,55 *euro* apmērā un piemērotos naudas sodus 13 732,39 *euro* apmērā.

2023. gadā turpinājās darbs pie Elektronisko datu ievades sistēmas pilnveides, ieviesta jauna funkcionalitāte par automatizēto politisko organizāciju (partiju) iesniegto pārskatu nodošanu Centrālajai statistikas pārvaldei, kā arī veikti dažāda veida tehniskie uzlabojumi.

Personālpolitika un iekšējā kontrole

2023. gada 31. decembrī Birojā bija 171 štata vieta, un no tām bija aizpildītas 149 vietas. Birojs nodarbina 57 vīriešus un 92 sievietes. Pārskata periodā Birojā dienesta tiesiskās attiecības nodibinājušas deviņas amatpersonas, bet dienesta attiecības izbeigušas četras amatpersonas.

Obligātās prasības pretendentiem dienestam Birojā noteiktas Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā. Papildus tam personāla atlases procesā valsts drošības iestādes pārbauda kandidātu atbilstību likumā "Par valsts noslēpumu" noteiktajām prasībām, lai amatpersona varētu saņemt speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam. Birojā nodarbinātajiem nodrošināta veselības apdrošināšana, nelaimes gadījumu apdrošināšana, pabalsti, kompensācijas un citu normatīvajos aktos paredzēto izdevumu segšana.

Pamatojoties uz saskaņotajām izmaiņām Biroja reģlamentā, ar 2023. gada 1. februāri Stratēģiskajā pārvaldē tika nodalītas šādas funkcijas – stratēģiskā analīze un taktiskā analīze, izveidojot divas atsevišķas nodaļas.

Tāpat kā iepriekšējos gados, tika turpināta sadarbība ar Valsts administrācijas skolas īstenoto Eiropas Sociālā fonda projektu Nr. 3.4.2.0/15/l/002 "Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā". Sadarbībā ar Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūru (*CEPOL*), kas izstrādā, īsteno un organizē mācības policijas un citu tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem, tika piedāvātas un organizētas mācības Biroja darbiniekiem. Biroja darbinieki arī izmantoja iespēju uzlabot profesionālās zināšanas Valsts policijas koledžas organizētajās mācībās.

Biroja amatpersonas 2023. gadā piedalījās 35 konferencēs, semināros, mācību un kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos par korupcijas novēršanu un apkarošanu, finanšu izmeklēšanu un analīzi, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un interešu konflikta novēršanu, publiskajiem iepirkumiem, kā arī lielapjoma datu analīzi u. c. aktuālām tēmām. Biroja amatpersonas devās 43 komandējumos uz ārvalstīm dalībai konferencēs, dažādu starpinstitūciju un ārvalstu institūciju darba grupās, pretkorupcijas forumos, kā arī pieredzes apmaiņas braucienos.

Birojs nodrošina, ka datu subjekti var vērsties pie Biroja datu aizsardzības speciālista visos jautājumos, kas saistīti ar viņu personas datu apstrādi. Pārskata periodā netika konstatēti tādi personas datu aizsardzības pārkāpumu gadījumi, par kuriem normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā jāinformē datu aizsardzības uzraudzības iestāde un datu subjekts.

2023. gadā Birojā veikti trīs iekšējie auditi par pretkorupcijas politikas izstrādi un izpildes kontroli, interešu konflikta un korupcijas risku vadību, kā arī operatīvo darbību. Lai pilnveidotu atsevišķus procesus, iekšējo auditu rezultātā Biroja struktūrvienībām izteikti septiņi ieteikumi un pārskata periodā ieviesti desmit ieteikumi, t.sk. no iepriekšējos gados veiktajiem auditiem.

Biroja darbības stratēģijas izpilde

Pārskata periodā Birojs veica darbību saskaņā ar jaunajā Biroja darbības stratēģijā 2023.–2026. gadam izvirzītajām prioritātēm un mērķiem. Biroja darbības stratēģijas izpildes galvenie rezultatīvie rādītāji ir apkopoti 1. tabulā.

1. tabula. Rezultatīvie rādītāji

Mērķis	Pilnveidot izmeklētāju un operatīvo darbinieku profesionālās spējas un materiāltechnisko nodrošinājumu informācijas iegūšanā un pierādījumu nostiprināšanā.	Uzlabot Biroja materiāltechnisko nodrošinājumu.	Pēc iespējas katrā kriminālprocesā veikt paralēlo finanšu izmeklēšanu.
Rezultāts	Palielinās Biroja uzsāktu kriminālprocesu, kas nosūtīti kriminālvajāšanai un nav izbeigti prokuratūrā, skaits.	Birojā palielinās pēc operatīvās darbības laikā iegūtās informācijas uzsāktu kriminālprocesu skaits.	Palielinās Biroja uzsāktu kriminālprocesu, kuros tiek izmeklēta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, kas nosūtīti kriminālvajāšanai un nav izbeigti prokuratūrā, skaits.
2020 izpilde	23	10	1
2021 izpilde	27	15	4
2022 izpilde	18	10	0
2023 izpilde	18	11	1
2023 plāns	18	12	2
Komentārs	Mērķis ir sasniegts. Vairāk nekā puse (61%) no kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu uzsākti 2023. gadā. 11 no kopumā uzsāktajiem 36 kriminālprocesiem nosūtīti prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai.	Mērķis ir gandrīz sasniegts. Papildus Birojā uzsāktajiem 11 kriminālprocesiem, pēc operatīvās darbības laikā iegūtās informācijas, kura pārsūtīta citām tiesībsardzības iestādēm, tajās uzsākti vēl četri kriminālprocesi.	Mērķis nav sasniegts. Birojā 2023. gadā uzsākti četri kriminālprocesi, kuros izmeklēta t. sk. noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, bet kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīts viens kriminālprocess, kurš bija uzsākts 2020. gadā.

Mērķis	Vērsties pret noziedzīgi iegūtu mantu, rosinot to konfiscēt valsts labā un ieskaitīt valsts budžetā.	Atklāt un izmeklēt ārvalstu amatpersonu kukuļošanas gadījumus un ar tiem saistītus noziedzīgus nodarījumus.	Veikt stratēģisko un taktisko korupcijas risku analīzi jomās, kas noteiktas kā prioritāras, kā arī analizēt normatīvos aktus, sniedzot priekšlikumus korupcijas risku novēršanai.
Rezultāts	Palielinās Biroja uzsāktu procesu par līdzekļu atzīšanu par noziedzīgi iegūtiem, kuros līdzekļi ir konfiscēti un ieskaitīti valsts budžetā, skaits.	Palielinās Biroja ierosināto ārvalstu amatpersonu kukuļošanas kriminālprocesu skaits.	Palielinās veikto korupcijas risku analīžu, uz kurām balstoties, tiek ierosinātas operatīvās izstrādes lietas vai kriminālprocesi prioritārajās jomās, skaits.
2020 izpilde	0	1	n/a
2021 izpilde	4	2	n/a
2022 izpilde	1	1	6
2023 izpilde	1	1	4
2023 plāns	3	1	4
Komentārs	Mērķis nav sasniegts. 2023. gadā Birojā uzsākti četri procesi, kuros uzturēti lūgumi atzīt mantu par noziedzīgi iegūtu, konfiscēt un ieskaitīt valsts budžetā. Vienā kriminālprocesā ar tiesas nolēmumu par noziedzīgi iegūtu mantu atzīti finanšu līdzekļi 2,87 milj. <i>euro</i> , kas konfiscēti un ieskaitīti valsts budžetā.	Mērķis ir sasniegts. Birojā 2023. gadā uzsākts viens kriminālprocess, kurā konstatēta ārvalstu amatpersonu kukuļošana publisko iepirkumu jomā.	Mērķis ir sasniegts. Biroja analītiķu darbs veicinājis tādu ziņu iegūšanu, kas bija par pamatu četrus operatīvās izstrādes lietas ierosināšanai.

Mērķis	<p>iegūt korupcijas risku informāciju un organizēt informācijas apmaiņu ar Eiropas Prokuratūru un Finanšu izlūkošanas dienestu.</p>	<p>Pilnveidot interešu konflikta novēršanas sistēmu.</p>	
Rezultāts	<p>Palielinās Biroja iniciēto sadarbības koordinācijas grupu sanāksmju, kas rezultējas ar Finanšu izlūkošanas dienesta ziņojumu Birojam, skaits.</p>	<p>Biroja pieņemto lēmumu par administratīvā soda piemērošanu par IKNL normu pārkāpumiem, kas nav atcelti, īpatsvars (%).</p>	<p>Biroja pieņemto lēmumu valsts amatpersonu darbības kontroles jomā par finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā, kas nav atcelti, īpatsvars (%).</p>
2020 izpilde	n/a	98,7%	n/a
2021 izpilde	2	100%	100%
2022 izpilde	7	98,8%	100%
2023 izpilde	7	98,9%	100%
2023 plāns	7	98%	90%
Komentārs	<p>Mērķis ir sasniegts. Biroja un Finanšu izlūkošanas dienesta sadarbības rezultātā tika iegūta informācija par konstatētajiem korupcijas riskiem.</p>	<p>Mērķis ir sasniegts. Pārskata periodā Biroja priekšnieks ir pilnībā atcēlis divus Biroja Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas pieņemtos lēmumus. 2023. gadā Birojs pieņēma 180 lēmumus administratīvo pārkāpumu lietās, no kuriem 11 tika apstrīdēti Biroja priekšniekam.</p>	<p>Mērķis ir sasniegts. 2023. gadā pārsūdzēti trīs no 15 Biroja pieņemtajiem lēmumiem par finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā valsts amatpersonu darbības kontroles jomā, bet neviens lēmums nav atcelts.</p>

Mērķis	Stiprināt politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas noteikumu kontroli	
Rezultāts	Biroja pieņemto lēmumu par administratīvā soda piemērošanu par politisko partiju finansēšanas un aģitācijas kārtības pārkāpumiem, kas nav atcelti, īpatsvars (%).	Biroja pieņemto lēmumu politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontroles jomā par finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā, kas nav atcelti, īpatsvars (%).
2020 izpilde	98%	n/a
2021 izpilde	97%	100%
2022 izpilde	98%	94,4%
2023 izpilde	99%	100%
2023 plāns	98%	90%
Komentārs	<p>Mērķis ir sasniegts.</p> <p>Pārskata periodā Biroja priekšnieks ir atcēlis vienu Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka pieņemto lēmumu. 2023. gadā Birojs pieņēma 72 lēmumus administratīvo pārkāpumu lietās, no kuriem pieci tika apstrīdēti Biroja priekšniekam.</p>	<p>Mērķis ir sasniegts.</p> <p>2023. gadā pārsūdzēti divi no 13 Biroja pieņemtajiem lēmumiem par finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontroles jomā, bet neviens lēmums nav atcelts.</p>

Mērķis	Organizējot izglītošanas pasākumus, paaugstināt publiskā un privāta sektora zināšanu līmeni par korupcijas riskiem.		
Rezultāts	Birojs nodrošina priekšvēlēšanu aģitācijas periodā izglītojošos pasākumus politisko partiju (apvienību) un reklāmas pakalpojumu sniedzēju pārstāvjiem (skaits).	Samazinās uzņēmēju, kuri atzinuši, ka ir gatavi dot kukuli, īpatsvars (% no aptaujātajiem).	Samazinās iedzīvotāju, kas atzinuši, ka ir gatavi dot kukuli valsts amatpersonai, lai atrisinātu savas problēmas valsts vai pašvaldību institūcijās, īpatsvars (% no aptaujātajiem).
2020 izpilde	0	n/a	n/a
2021 izpilde	3	19%	21%
2022 izpilde	5	27%	15%
2023 izpilde	1	22%	20%
2023 plāns	0	25%	14%
Komentārs	Mērķis ir sasniegts. 2023. gadā Latvijā nenorisinājās vēlēšanas, tomēr Birojs 2023. gada nogalē rīkoja vebināru reklāmas pakalpojumu sniedzējiem par aģitācijas izvietojumu pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām, kas gaidāmas 2024. gadā.	Mērķis ir sasniegts. Biežākais iemesls, kāpēc uzņēmēji būtu gatavi dot kukuli, ir "darbinieku attieksme ir laipnāka un pretimnākošāka".	Mērķis nav sasniegts. Biežākais iemesls, kāpēc iedzīvotāji būtu gatavi dot kukuli, ir "lielāka drošība, ka problēma vispār tiks risināta".

Mērķis	leviest un attīstīt ziņošanas platformu ziņošanai par Biroja kompetencē esošajiem jautājumiem.	Veicināt sabiedrības tiesiskās apziņas paaugstināšanu un sabiedrības iesaisti, atpazīstot koruptīvu noziedzīgu nodarījumu pazīmes un ziņojot par iespējamiem korupcijas gadījumiem vai par pazīmēm, kas liecina par korupciju.	
Rezultāts	Palielinās tiešsaistes ziņošanas platformas lietotāju skaits (lietotāju skaita pieaugums, %).	Pieaug Birojā saņemtās informācijas apjoms visos ziņošanas kanālos (%).	Pieaug sabiedrības gatavība ziņot par korupcijas gadījumiem (% no respondentiem).
2020 izpilde	n/a	n/a	n/a
2021 izpilde	n/a	n/a	57%
2022 izpilde	n/a	n/a	61%
2023 izpilde	n/a	0	59%
2023 plāns	+5%	+5%	65%
Komentārs	Tiešsaistes ziņošanas platforma uzsāka savu darbību tikai 2023. gada septembrī.	Mērķis nav sasniegts. Esošajos ziņošanas kanālos nav pieaudzis Birojā saņemtās informācijas apjoms, bet jaunā tiešsaistes ziņošanas platforma uzsāka savu darbību tikai 2023. gada septembrī.	Mērķis nav sasniegts. Tomēr palielinās to iedzīvotāju skaits, kas būtu gatavi ziņot anonīmi, kā arī pieaug iedzīvotāju gatavība ziņot Birojam.

Mērķis	Īstenot izglītojošas un informatīvas aktivitātes, lai palielinātu izpratni par pretkorupcijas jautājumiem un vairotu sabiedrības uzticēšanos Biroja darbam.	Ieviest Dokumentu un informācijas pārvaldības sistēmu, nodrošinot integrāciju ar e-lietas platformu, un citiem valsts reģistriem un informācijas sistēmām.
Rezultāts	Uzlabojas Latvijas rezultāts ikgadējā Korupcijas uztveres indeksā (punktu skaits).	Palielinās elektronisko dokumentu aprīte un dokumentu, kuru aprīte notiek tikai elektroniski, īpatsvars (%).
2020 izpilde	57	n/a
2021 izpilde	59	n/a
2022 izpilde	59	n/a
2023 izpilde	60	n/a
2023 plāns	61	+5%
Komentārs	Mērķis nav sasniegts. Korupcijas uztveres indeksa rezultāts uzlabojies salīdzinājumā ar 2022. gadu, un Latvija ir ieguvusi līdz šim augstāko punktu skaitu.	2023. gadā Birojā samazinājās nosūtāmo dokumentu apjoms papīra formātā. Elektronisko dokumentu aprītes pieaugums plānots līdz ar jaunās Dokumentu un informācijas pārvaldības sistēmas ieviešanu 2024. un 2025. gadā.

Budžeta līdzekļu izlietojums

Birojam 2023. gadā piešķirtais valsts budžeta finansējums bija **11 718 952 euro**, kā arī bija piešķirts valsts budžeta finansējums politisko organizāciju (partiju) finansēšanai **5 781 780 euro**.

Pārskata periodā Birojs papildus saņēma finansējumu no

- Tieslietu ministrijas pamatbudžeta programmas “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonds”,
- *Twinning* projekta “Godprātības veicināšana un korupcijas novēršana publiskajā sektorā Armēnijā”,
- ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu atmaksai valsts budžetā par Eiropas Krāpšanas apkarošanas programmas projekta “Advancētas digitālās kriminālistiskās aparatūras iepirkums” ietvaros veiktajiem izdevumiem, Eiropas Krāpšanas apkarošanas programmas projekta “Izmeklēšanas un operatīvās darbības kapacitātes stiprināšana” īstenošanai un projekta “Analītiskās kapacitātes stiprināšana” īstenošanai.

Budžeta līdzekļu izlietojums atspoguļots 2. tabulā, kura aizpildīta saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 5. maija noteikumu Nr. 413 “Noteikumi par gada publiskajiem pārskatiem” pielikumu.

2. tabula. Budžeta līdzekļu izlietojums (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2022. gada faktiskā izpilde	2023. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	14 588 803	18 298 782	17 857 292
1.1.	dotācijas	14 394 998	17 519 664	17 500 732
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	76 628	90 881	104 324
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	82 981	660 437	224 436
1.4.	valsts budžeta transferti	34 196	27 800	27 800
2.	Izdevumi (kopā)	13 196 435	18 815 322	16 093 678*
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	12 690 321	17 407 360	15 939 671
2.1.1.	kārtējie izdevumi	8 758 749	11 540 691	10 179 906
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	3 922 914	5 781 780	5 675 351
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	8 658	19 384	18 910
2.1.5.	atmaksas valsts budžetā par veiktajiem izdevumiem	-	65 505	65 504
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	506 114	1 407 962	154 007

*T. sk. politiskajām organizācijām (partijām) izmaksātais valsts budžeta finansējums 5 781 780 euro.

GODS PĀR VARU!

Korupcijas novēršanas
un apkarošanas birojs
Citadeles iela 1, Rīga, LV-1010

Ziņojumu centra tālrunis:

6735 61 61

Uzticības tālrunis:

8000 20 70

E-pasts:

pasts@knab.gov.lv

Tīmekļvietne:

www.knab.gov.lv

Ziņošanas platforma
un tās mobilā lietotne "Ziņo KNAB!":

zino.knab.gov.lv

